

درس ۱۷

۱- میراث فرهنگی چیست؟

میراث، یعنی ارث و هر چیزی که از گذشتگان و نیاکان و پدران به ما رسیده باشد. بخشی از چیزهایی که از گذشتگان برای ما به جای مانده است، میراث فرهنگی است.

۲- چرا میراث فرهنگی اهمیت دارد؟

میراث فرهنگی همه چیزهای ارزشمندی است که به فرهنگ یک ملت مربوط می شود. این چیزها، حاصل زندگی و تلاش مردمی است که در گذشته زندگی می کرده اند و از یک نسل به نسل دیگر رسیده است.

۳- میراث فرهنگی شامل چه چیزهایی می شود؟

میراث فرهنگی ممکن است چیزهای مادی مثل ظرفها، سکه ها، کتیبه ها، فرشها، کتاب های قدیمی و بناهای تاریخی، مساجد و امام زاده ها باشد. همچنین ممکن است چیزهای غیرمادی مثل اعتقادات، زبان و آداب و رسوم باشد که از گذشته به ما رسیده است.

۴- چرا ایران دارای میراث فرهنگی بسیار زیاد و با ارزش است؟

از آنجا که ایران جایگاه تمدن های کهن و قدیمی ترین سکونتگاه های بشری است، دارای میراث فرهنگی بسیار زیاد و با ارزش است که بخشی از آن در موزه ها نگهداری می شود.

۵- چرا باید در حفظ میراث فرهنگی تلاش کنیم؟

میراث فرهنگی به همه مردم یک کشور متعلق است.

۶- تاریخ چه نوع علمی است؟

علم تاریخ عبارت است از مطالعه زندگی انسان ها در گذشته

۷- فواید مطالعه تاریخ و آشنایی با گذشته چیست؟

آشنایی با گذشته به ما کمک میکند تا زمان حال را بهتر بفهمیم. ما از مطالعه رویداد ها و زندگی مردمان گذشته می توانیم پند بگیریم و از تجربه های آنها در زندگی امروز استفاده کنیم.

۸- مورخ کیست؟

به کسانی که درباره زندگی انسان ها و رویداد هایی که در گذشته اتفاق افتاده، مطالعه و تحقیق می کنند، مورخ می گویند.

۹- مورخان در مطالعات خود از چه ابزارهایی استفاده می کنند؟

مورخان در مطالعات خود از منابع مختلفی مثل کتاب ها و نوشته ها یا کتیبه ها، ابزارها و وسایل زندگی، بنا ها، سکه ها، سلاح ها، سنگ نگاره ها و هر چیزی که از گذشته باقی مانده است، استفاده می کنند.

۱۰- مورخان چگونه نظر خود درباره یک موضوع تاریخی را بیان می کنند و در چه صورت نظر خود را تغییر می دهند؟

آنها سعی میکنند شواهد و مدارک به جای مانده را با دقت بررسی کنند تا به واقعیت آنچه در گذشته رخ داده، پی ببرند و آنگاه نظر خود را درباره یک موضوع تاریخی بگویند. گاهی ممکن است مورخان با دست یافتن متن به شواهد و مدارک جدید، تغییراتی در نظرات خود بدهند.

۱۱- مورخان در کار خود از چه علم و دانشی بهره می گیرند؟

باستان شناسی

۱۲- باستان شناسان چگونه آثار باستانی را پیدا می کنند؟

بعضی از آثار تاریخی مربوط به زمان های بسیار دور، در دل خاک قرار دارند. به همین علت باستان شناسان ابتدا با مشاهده ویرانه ها و خرابه ها یا مطالعه منابع تاریخی حدس می زنند که در یک منطقه، آثار باستانی وجود دارد. سپس به جست و جو و حفاری در آن منطقه می پردازند.

۱۳- باستان شناسان در کار خود از چه ابزارهایی استفاده می کنند؟

باستان شناسان در هر مرحله از ابزار خاصی استفاده می کنند؛ از ابزار های ساده مانند بیل و کلنگ تا میکروسکوپ و دوربین های مخصوص که با آنها لایه های درون خاک را مشاهده می کنند.

۱۴- مورخان کار خود را چگونه آغاز می کنند؟

مورخان معمولاً کار خودشان را با پرسش هایی درباره گذشته آغاز می کنند. آن ها پرسش هایی را طرح و سپس درباره آنها تحقیق می کنند تا پاسخ آنها را پیدا کنند.

۱۵- برخی از پرسشهایی را که مورخان با آن کار خود را شروع می کنند را ذکر کنید.

چه چیزی اتفاق افتاده است؟ چه کسی یا چه کسانی در این واقعه شرکت داشته اند؟ در چه زمانی اتفاق افتاده است؟ علت یا علت های این رویداد چه بوده است؟ در کجا این اتفاق رخ داده است؟ چگونه می توان از این موضوع برای حال و آینده استفاده کرد؟

۱۶- موزه چه مکانی است؟

مکانی است برای حفظ و نگهداری آثار تاریخی با ارزش و میراث فرهنگی و نمایش آنها برای مردم و مطالعه و تحقیق افراد در رشته های تاریخ، هنر، معماری و باستان شناسی.

۱۷- وزارت میراث فرهنگی چه مسئولیت مهمی بر عهده دارد؟

یکی از مهم ترین نهادهایی که مسئولیت حفاظت و نگهداری از میراث فرهنگی را به عهده دارد، وزارت میراث فرهنگی است. موزه ها نیز یکی از بخشهای این وزارتخانه هستند.

درس ۱۸

۱- در موزه ایران باستان چه چیزهایی نگهداری می شود و چرا به آن ایران باستان می گویند؟

در این موزه مجسمه ها، ظروف و ابزار و وسایلی از گذشته های بسیار دور ایران نگهداری می شود. در این موزه، شما آثار تاریخی به جای مانده از دوره قبل از اسلام را مشاهده می کنید. به همین جهت به این موزه، موزه ایران باستان می گویند.

۲- مورخان زمان گذشته را بر چه اساسی تقسیم می کنند؟

بر اساس حوادث و تغییرات مهم

۳- تاریخ ایران به چند دوره زمانی تقسیم می شود؟ چرا؟

الف) تاریخ قبل از اسلام (دوره ایران باستان)

ب) تاریخ دوره اسلامی که با سقوط حکومت ساسانیان و ورود اسلام به ایران آغاز شد و تاکنون ادامه دارد.

چون ورود اسلام به ایران، مهمترین رویداد تاریخی کشور ما است، به همینجهت تاریخ ایران به دو دوره زمانی تقسیم شده است

۴- با توجه به مطالعه باستان شناسان از آثار باقی مانده از گذشته، زندگی بشر چه مراحل را طی کرده است؟

هزاران سال پیش، انسان ها از وسایل بسیار ساده و ابتدایی استفاده میکردند، آنها از طریق گرد آوری خوراک و شکار حیوانات زندگی می کردند، در جست و جوی شکار و خوراک از جایی به جای دیگر می رفتند و برای محافظت از خود درون غار ها به سر می بردند. سپس انسان ها کشاورزی را یاد گرفتند و حیوانات را اهلی کردند. آنها در کنار رودخانه ها برای خود خانه های دائمی ساختند. کشاورزی موجب شد که انسان ها یکجانشین شدند. بدین ترتیب اولین روستا ها در کنار رودخانه ها پدید آمدند.

کم کم، داد و ستد و تجارت ابزار و وسایل رونق گرفت. انسان ها برای رسیدگی به کار ها و نوشتن و محاسبه داد و ستدهایشان خط را اختراع کردند. باگذشت زمان، جمعیت برخی سکونتگاه ها رو به افزایش گذاشت و شهر های بزرگی پدید آمدند که به وسیله حکومتی اداره می شدند. آنها قوانین و مقرراتی برای خود وضع کردند. مردم این شهرها در هنر و معماری و ساختن بناها، پیشرفت زیادی کردند. بدین ترتیب نخستین تمدن های بشری به وجود آمدند.

۵- انسانهای غارنشین از چه ابزاری استفاده می کردند و چرا بر روی دیوار غارها نقاشی می کردند؟

ابزارهای انسانهای غارنشین در این دوره از سنگ بود و آنها به یادبود شکار هایشان نقش هایی بر روی دیوار غارها یا کوه های اطراف خود کنده بودند که امروزه هنوز آثار برخی از این سنگ نگاره ها باقی مانده است.

۶- در کدام مناطق ایران ظروف سفالی و گلی (ظروفی از زندگی مردم) مربوط به دوران گذشته پیدا شده است؟

تپه سیلک (درکاشان) و تپه حس نلو، (در آذربایجان غربی)

۷- تمدن چه ویژگی هایی دارد؟

الف) داشتن معماری، شهرسازی و هنرهای تجسمی

ب) داشتن خط

پ) داشتن عقاید مذهبی

ت) مهارت در کارهای مختلف

ث) داشتن قوانین و مقررات

ج) داشتن حکومت

۸- برخی از تمدن های را که در گذشته های دور در ایران پدید آمدند و سپس از بین رفتند را نام ببرید.

الف) تمدن شهر سوخته

ب) تمدن ایلام

پ) تمدن جیرفت

۹- شهر سوخته در کدام منطقه ایران واقع شده است و مربوط به چه دوره ی تاریخی است و چرا به این نام معروف شده است؟

در نزدیکی شهر زابل در استان سیستان و بلوچستان، مربوط به حدود پنج هزار سال پیش این تمدن بعدها به طرز نامعلوم و عجیبی (ظاهراً به دلیل سوختگی) از بین رفته است و به همین علت آنها این منطقه را شهر سوخته به معنی نابود شده، نام گذاشتند.

۱۰- آثار باقی مانده از تمدن ایلام چگونه کشف شد؟

حدود هفتاد سال پیش، چند مهندس که با هواپیما به خوزستان می رفتند، متوجه تپه ای شدند و احتمال دادند که زیر آن آثار تاریخی وجود داشته باشد. آنها باستان شناسان را از وجود این تپه با خبر کردند. باستان شناسان پس از مدت ها تلاش با زحمت و مواظبت زیاد خاک ها را کنار زدند و به تدریج خرابه های چغازنبیل مهمترین اثر به جای مانده از تمدن ایلام را کشف کردند.

۱۱- معبد چغازنبیل، مهمترین اثر باقی مانده از تمدن ایلام در کجا واقع شده و ویژگی آن چیست؟

در نزدیکی شوش است. این معبد با میلیون ها خشت و هزاران آجر ساخته شده و بر روی برخی آجرها با خط ایلامی، مطالبی نوشته شده است.

۱۲- تمدن ایلام مربوط به چه زمانی است و ایلامی ها چه ویژگی هایی داشتند؟

حدود ۳ هزار سال آنها بر روی لوح های گلی، قانون هایی را که پادشاهان ایلامی وضع کرده بودند، می نوشتند که بعضی از این لوح ها تا به امروز باقی مانده است. ایلامی ها مانند سایر تمدن های باستانی، خدایان متعددی مثل خدای خورشید و خدای آب و ... را پرستش می کردند و مجسمه هایی از این خدایان ساخته و در معابد خود قرار می دادند و آنها را می پرستیدند. ایلامی ها با هنر سفال سازی آشنا بودند و ظروف سفالی و مجسمه ها و ابزارهای مختلف آنها در این منطقه یافت شده است.

۱۳- تمدن جیرفت در کدام منطقه ایران واقع شده و چه آثاری در این منطقه پیدا شده است؟ و ویژگی کتیبه های این منطقه چیست؟

الف) نزدیکی جیرفت کرمان در کنار هلیل رود

ب) وسایل و ظروف سنگی و مفرغی با نقش جانوران، زیگورات و کتیبه های آجری باستان شناسان هنوز موفق به خواندن کتیبه ها نشده اند و احتمال می دهند این قدیمی ترین خط دنیا باشد که تمدن جیرفت آن را اختراع کرده است.

۱۴- همزمان با تمدن ایلام در ایران کدام تمدن ها در مناطق بین النهرین، کنار رود نیل و اطراف دریای مدیترانه شکل گرفتند نام ببرید.

الف) آشور

ب) سومر

پ) بابل

ت) لیدی

ث) مصر

۱۵- همزمان با پیامبران الهی مردم از نظر پیشرفت و روابط اجتماعی چه وضعیتی داشتند و حاکمان چگونه بودند؟

در آن زمان اگر چه مردم این نواحی در ساختن ابزار و وسایل زندگی پیشرفت کرده بودند و تمدن های بزرگی در کنار رودها پدید آمده بود، اما در زندگی و روابط اجتماعی آنها شرایط بدی حاکم بود. فرمانروایان در کاخ های باشکوه به خوشگذرانی مشغول بودند و به مردم ظلم می کردند. انسان ها به جای پرستش خداوند یکتا، خورشید و ماه یا بت ها را عبادت می کردند و گمراه بودند. اخلاق و رفتار و قانون و مقرراتی که مردم از آن پیروی می کردند آکنده از جهل و گمراهی، خرافات و ظلم و ستم بود.

۱۶- کدام پیامبران در بین النهرین زندگی می کردند؟

حضرت نوح (ع) و حضرت ابراهیم (ع)

۱۷- کدام پیامبران در مصر زندگی می کردند؟

حضرت یوسف (ع) و حضرت موسی (ع)

۱۸- کدام پیامبر در فلسطین متولد شد؟

حضرت عیسی (ع) در زمان حکمرانی امپراتوری روم در فلسطین متولد شدند.

درس ۱۹

۱- آریایی ها که بودند؟

برخی مورخان معتقدند که حدود چهار هزار سال پیش، مردمانی کوچ نشین که خود را آریایی می نامیدند از مناطق شمال دریای خزر به تدریج به سرزمین ایران مهاجرت کردند.

۲- سه قوم بزرگ آریایی چه نام داشتند و هر کدام در کدام بخش ایران ساکن شدند؟

مادها در غرب و شمال غرب ، پارس ها در جنوب ، پارت ها در شمال شرق

۳- قبایل ماد در کجا زندگی می کردند و علت ضعف آنها قبل از تشکیل حکومت چه بود؟

قبایل ماد در غرب و شمال غرب ایران به صورت پراکنده زندگی می کردند و همین امر موجب شده بود که آنها ضعیف باشند و هر چند وقت یک بار همسایه های قدرتمندشان مانند آشوری ها به آنها حمله کنند و اموالشان را به غارت ببرند.

۴- قبایل ماد چه کسی را حاکم خود انتخاب کردند؟ چرا؟

در یکی از قبایل ماد، فردی به نام دیاکو زندگی میکرد که به دلیل خوش رفتاری و عدالت خواهی بین همه قبایله ها محبوبیت داشت. سرانجام سران قبایل تصمیم گرفتند او را به عنوان فرمانروا انتخاب کنند.

۵- اولین حکومت قدرتمند ایران به دست چه کسی تشکیل شد و پایتختش کجا بود؟

دیاکو بر فراز تپه ای در شهر هگمتانه قلعه ای ساخت و آنجا را به پایتختی خود انتخاب کرد. مادها به تدریج قدرتمند شدند و بر دشمنان خود غلبه کردند

۶- هخامنش که بود؟

رئیس یکی از قبایل مهم پارس، فردی به نام هخامنش بود.

۷- بنیان گذار سلسله هخامنشیان که بود و کدام حکومت را سرنگون کرد؟

کوروش (از نوادگان هخامنش) کوروش توانست آخرین پادشاه ماد ها را در جنگی شکست بدهد و حکومت مادها را سرنگون کند.

۸- قلمرو ایران در زمان کوروش تا کجا و با حمله به چه مناطقی گسترش پیدا کرد؟

کوروش در دوران حکومت خود، پیروزی های زیادی به دست آورد. او به بابل (عراق امروزی) و لیدی (ترکیه امروزی) حمله کرد و قلمرو ایران را از خلیج فارس تا دریای مدیترانه گسترش داد.

۹- به نظر کوروش با مردم مناطق فتح شده چگونه باید رفتار کرد؟

کوروش معتقد بود باید با مردم سرزمین هایی که فتح می شدند با خردمندی و عدالت رفتار کرد. مورخان این موضوع را از روی منشوری که از وی به جامانده است دریافته اند.

۱۰- زمانی که داریوش هخامنشی به قدرت رسید اوضاع در قلمرو هخامنشیان چگونه بود؟

او زمانی به سلطنت رسید که در بیشتر قلمرو هخامنشیان، شورش ها و نابسامانی هایی شکل گرفته بود. داریوش با عزم و اراده با شورشیان جنگید و آنها را شکست داد و موفق شد دوباره حکومت هخامنشیان را قدرتمند سازد.

۱۱- داریوش پس از پیروزی بر دشمنان خود، چه دستوری داد؟

داریوش دستور داد تا نقش برجسته ای به یاد پیروزی او در جنگ با دشمنان بر روی کوه بیستون حجاری کنند.

۱۲- چرا حکومت هخامنشی نخستین امپراتوری جهانی است؟

چون در زمان کوروش و داریوش، قلمرو جغرافیایی هخامنشیان، بیشتر کشورهای مهم آن روز را در بر می گرفته است.

۱۳- بهانه حمله اسکندر مقدونی به ایران چه بود؟

در زمان هخامنشیان، جنگ های متعددی بین ایران و یونان رخ داد در یکی از این جنگ ها سپاهیان هخامنشی آتن را فتح کردند، اما یونانیان آن شهر را بازپس گرفتند. هنگامی که فرماندهی به نام اسکندر مقدونی در یونان به قدرت رسید، حکومت هخامنشی ضعیف و ناتوان شده بود. اسکندر از این موقعیت استفاده کرد و یونانیان را به انتقام جویی از ایرانیان فرا خواند سپاهیان تحت فرمان او در چند جنگ، سپاه هخامنشی را شکست دادند و ایران را فتح کردند. در نتیجه حمله اسکندر، بسیاری از شهرهای ایران از جمله تخت جمشید به آتش کشیده شد.

۱۴- اسکندر مقدونی کدام مناطق را تصرف کرد؟

اسکندر علاوه بر ایران، مصر و قسمت هایی از هندوستان را تصرف کرد.

۱۵- اسکندر مقدونی چگونه مُرد؟

او سرانجام در جوانی و در اوج کشورگشایی بر اثر بیماری در گذشت.

۱۶- پس از مرگ اسکندر ایران به دست کدام سردار وی افتاد؟ او چه سلسله ای را تأسیس کرد؟

ایران به دست سلوکوس یکی از سرداران او افتاد. وی سلسله سلوکیان را تأسیس کرد.

۱۷- برخورد ایرانیان با سلوکیان چگونه بود؟

ایرانیان سلوکیان را بیگانه می شمردند و به شکل های مختلف با آنان مخالفت و مبارزه می کردند.

۱۸- اشک یا ارشک چه اقدامی انجام داد؟

رئیس یکی از قبایل پارت ملقب به اشک یا ارشک با هدف مقابله با سلوکیان، پارتیان و دیگر اقوام ایرانی را متحد کرد. او با استفاده از اختلافات سلوکیان توانست قسمت هایی از ایران را آزاد کند. مورخان وی را مؤسس سلسله اشکانی می دانند.

۱۹- حکومت اشکانیان از چه زمانی قدرتمند شد؟ تأثیرات این قدرت چه بود؟

در زمان فرمانروایی مهرداد دوم، حکومت اشکانی به امپراتوری قدرتمند تبدیل شد. اشکانیان پس آن به مدت چندین قرن با تمام توان در برابر هجوم سپاه نیرومند روم ایستادند و اجازه ندادند بار دیگر بیگانگان بر میهن ما مسلط شوند.

۲۰- آخرین حکومت ایران قبل از اسلام چه نام داشت؟

ساسانیان

۲۱- مؤسس سلسله ساسانیان که بود؟

اردشیر بابکان از خاندان ساسان مؤسس این سلسله است که بر علیه اشکانیان قیام کرد

۲۲- در زمان کدام پادشاه ساسانی امپراتور روم (والریانوس) شکست خورد؟

یکی از مهم ترین پادشاهان ساسانی، شاپور اول است. در زمان او وسعت قلمرو ایران بسیار زیاد شد و او توانست امپراتور روم (والریانوس) را شکست دهد.

۲۳- دوره جدید تاریخ ایران با ورود اسلام به ایران از چه زمانی آغاز شد؟

با حمله اعراب مسلمان و شکست های متعدد سپاهیان ساسانی، سرانجام با قتل یزدگرد سوم آخرین پادشاه ساسانی، این سلسله در سال ۶۵۱ میلادی به پایان رسید. با ورود اسلام به ایران دوره جدیدی از تاریخ ایران پایه گذاری گردید.

۲۴- مبدأ تاریخ هجری چیست؟

مبدأ تاریخ ما مسلمانان هجرت پیامبر اکرم (صل الله علیه و آله) از مکه به مدینه است و به آن تاریخ هجری گفته می شود.

۲۵- برای تعیین زمان رویدادهای قبل از اسلام از چه تقویمی استفاده می شود؟

مورخان از تقویم میلادی استفاده می کنند. مبدأ تقویم میلادی تولد حضرت مسیح (ع) است و نشانه اختصاری آن حرف (م) است.

۲۶- برای تعیین زمان رویدادهای قبل از میلاد حضرت مسیح (ع) از چه تقویمی استفاده می شود؟

تقویم میلادی به صورت معکوس و با علامت اختصاری (ق.م) به کار می رود. برای مثال ۸۰۰ ق.م، بیانگر هشتصد سال پیش از میلاد مسیح است.

درس ۲۰

۱- در ایران باستان شیوه حکومت چگونه بود؟

در ایران باستان شیوه حکومت پادشاهی بود. شاهان در ابتدای سلطنت در حضور بزرگان کشور، تاج گذاری می کردند و در کاخ بر تخت می نشستند. شاه قدرت مطلق داشت و همه باید از او فرمان می بردند. حکومت موروثی بود یعنی از پدر به پسر به ارث می رسید. البته گاهی بر سر جانشینی شاه و به دست آوردن قدرت، آن چنان اختلافات شدیدی پیش می آمد که حتی منجر به کشتن افراد و جنگ و خون ریزی می شد.

۲- از نظر پادشاهان ایران باستان مقام شاهی چه مقامی بود؟

شاهان ایران باستان خود را برگزیده آسمان و نماینده اهورامزدا می دانستند و معتقد بودند که به حکم او فرمان می رانند. در اغلب کتیبه های به جای مانده، جمله هایی که این موضوع را نشان بدهد، وجود دارد.

البته این عقیده هم وجود داشت که اگر شاه از مسیر قانون و عدالت منحرف شود حمایت اهورایی از او گرفته می شود و بزرگان و موبدان می توانستند شاه را عزل یا برکنار کنند.

۳- پادشاهان به چه اموری فرمانروایی و مطلق داشتند؟

شاهان بر امور اداری، نظامی و مذهبی فرمانروایی مطلق داشتند.

۴- فرمان های پادشاه چه حکمی داشت؟ و فرمان های مهم چه نشانی داشت؟

این فرمان ها، قانون هایی بودند که باید در سراسر کشور اجرا می شدند و هیچ کس نباید از آنها سرپیچی می کرد. روی فرمان ها و نامه های مهم، مهرهای مخصوص شاه زده می شد.

۵- علت وجود شغل ها و مقام های مختلف برای اداره کشور در دولت های ایران باستان چه بود؟
قلمرو وسیع

۶- نیروی دریایی ایرانیان باستان در کدام آب ها در رفت و آمد بود؟
ایرانیان باستان نیروی دریایی داشتند و کشتی های آنها از خلیج پارس تا دریای مدیترانه در رفت و آمد بودند.

۷- تقسیمات کشوری برای اولین بار توسط چه کسانی اتفاق افتاد و این تقسیمات چگونه بود؟
ایرانیان، برای اولین بار تقسیم سرزمین به بخشهای مختلف را ابداع کردند. برای مثال، داریوش کشور را برای اداره بهتر به ۲۳ قسمت، تقسیم کرده بود که به هر قسمت یک ایالت می گفتند. برای هر ایالت یک شهربان انتخاب می کردند که معمولاً از مقام های حکومتی یا اعضای خانواده شاه بود. هر بخش، از مرکز فرماندهی یا پایتخت، دستور می گرفت و موظف بود همه کارها را طبق نظر شاه انجام دهد.

۸- پایتخت حکومت های ایران باستان را ذکر کنید.
مادها همدان (هگمتانه)
هخامنشیان شوش (پایتخت زمستانی) و همدان (پایتخت تابستانی)، تخت جمشید و بابل
اشکانیان صد دروازه (دامغان) و تیسفون
ساسانیان تیسفون

۹- شهری را که پادشاهان به عنوان پایتخت انتخاب می کردند معمولاً چه ویژگیهایی داشت؟
پایتخت ها معمولاً شهرهای بزرگ و پرجمعیت بودند و شاهان در آنها کاخ های بزرگ و بناهای عظیم می ساختند.

۱۰- علت هجوم و حمله پی در پی دشمنان به ایران چه بود؟
سرزمین ایران به دلیل موقعیت مهم جغرافیایی، همواره از شرق و غرب در معرض هجوم دشمنان بود.

۱۱- چرا حکومت های ایران باستان، سپاه و نیروی نظامی بزرگ بوجود آوردند؟
در غرب، دولت های یونان و روم به قلمرو ایران دست اندازی می کردند. به همین دلیل حکومت های ایران باستان سپاه و نیروی نظامی بزرگی به وجود آورده بودند تا از مرزهای ایران دفاع کنند.

۱۲- مردم ایران باستان فرزندان شان را از چه سنی آماده جنگ و شکار می کردند؟
مردم ایران باستان وقتی پسرانشان به نوجوانی می رسیدند زره بر آنها می پوشانند و کمر بند چرمی به کمرشان می بستند تا در جنگ و شکار شرکت کنند.

۱۳- پادشاهان از چه زمانی آموزش نظامی می دیدند؟
شاهان نیز از دوره نوجوانی، آموزش های نظامی می دیدند و در بیشتر جنگها، خودشان فرماندهی جنگ را بر عهده می گرفتند.

۱۴- چرا در تاریخ جهان، اشکانیان به جنگاوران مشهور بودند؟
اشکانیان (پارتیان) در تاریخ جهان به جنگاوران مشهور بودند و مهارت زیادی در سوار کاری و تیراندازی داشتند. سپاه از نیروی پیاده نظام و سواره نظام تشکیل می شد.

۱۵- ابتکار بزرگ داریوش هخامنشی در زمینه تشکیل سپاه و فنون نظامی چه بود؟ و ویژگی آن را ذکر کنید.
علاوه بر سپاه معمولی، یک سپاه جاویدان هم تشکیل داده بود. تعداد افراد سپاه جاویدان ده هزار نفر بود که به گروه های ده نفره تقسیم می شد. به این سپاه، جاویدان یا همیشگی می گفتند چون هرگاه یکی از افراد از بین می رفت یک فرد جنگاور دیگر که ذخیره بود جای او را می گرفت و تعداد کم نمی شد. در آن دوره، خدمت در سپاه جاویدان، بزرگترین آرزوی جوانان پارسی بود.

۱۶- از ابتکارات ایرانیان در زمان جنگ استفاده از چه وسایل و ابزارهای بود؟

یکی از ابتکارات ایرانی ها، اختراع ارابهٔ داسدار بود. این ارابه در هر سمت خود به شمشیرهای تیز و در مرکز به کاردهای داس مانند مجهز بود و هنگام حرکت از دو طرف هر چیزی را بر سر راه اسب ها تکه تکه می کرد. همچنین به دستور کوروش گردونه ها یا برجهای بلند و چوبی و چرخدار ساخته بودند این برج ها متحرک بودند و در داخل آنها کمانداران قرار می گرفتند و از بالای برج ها در موقع لزوم به دشمن تیراندازی می کردند. این برج ها با تعداد زیادی اسب کشیده می شدند.

درس ۲۱

۱- در ایران باستان خانواده چه جایگاهی داشت؟ و پدر چه نقشی در خانواده داشت؟

خانواده، هستهٔ اولیه جامعه را تشکیل می داد. ازدواج در نزد ایرانیان یک تکلیف دینی و پیمان مقدس بود. به همین دلیل اگر کسی عمداً از ازدواج سرباز می زد، گناهکار شمرده می شد. همچنین مردان زمانی می توانستند مقام و منصبی بگیرند که همسر داشته باشند. در خانوادهٔ ایران باستان، پدر به عنوان سرپرست خانواده نقش مهمی داشت و اجرای مراسم مذهبی و حفظ امنیت خانواده برعهدهٔ او بود.

۲- در ایران باستان افراد معمولاً با چه کسانی ازدواج می کردند؟

ازدواج معمولاً خویشاوندی و درون گروهی بود؛ یعنی اغلب سعی می کردند با افرادی از دودمان خود ازدواج کنند تا با آنها هم خون باشند و خصوصیات آن دودمان را حفظ کنند.

۳- آیا برای ایرانیان باستان جنسیت فرزند اهمیت داشت؟

ایرانیان باستان برای اولاد پسر ارزش خاصی قائل بودند (بیشتر به دلیل حفظ امنیت و کمک کردن در کارهای کشاورزی حضور در جنگ و ... ولی فرزند دختر را مانند اعراب نحس نمی دانستند) و این موضوع به خصوص برای شاهان و درباریان که سلطنت موروثی داشتند، اهمیت زیادی داشت.

۴- آیا در ایران باستان چند همسری وجود داشت؟

در آن دوره چند همسری نیز وجود داشت و افراد توانگر و ثروتمند چند زن داشتند.

۵- در ایران باستان خانواده ها مواد مورد نیاز خود را چگونه تأمین می کردند؟

بیشتر مواد مورد نیاز خود چون خوراک و پوشاک و ابزار را خودشان در خانه تولید و نیازهای خود را تأمین می کردند. زنان در کنار مردان به نخ ریزی، پارچه بافی، قالی بافی و مشارکت در کشاورزی می پرداختند.

۶- در ایران باستان خانواده ها معمولاً چه چیزهایی را به فرزندان خود آموزش می دادند؟

خانواده ها همچنین مرکز تربیت و آموزش بودند و اصول و ارزش های اخلاقی چون راستگویی، امانت داری، میهن دوستی و وفای به عهد و پیمان را به اعضای خانوادهٔ خود می آموختند. پدران، شغل خود را به پسران یاد می دادند همچنان که مادران به عنوان کدبانوی خانواده، رسوم خانه داری را به دختران آموزش می دادند.

۷- در دوره ایران باستان بیشتر مردم ایران در روستاها زندگی می کردند یا در شهرها؟ و چه شغلی داشتند؟

در دورهٔ ایران باستان، اغلب مردم در روستاها زندگی می کردند و کشاورزان بیشترین جمعیت آنزمان را تشکیل می دادند.

۸- تا قبل از سلسله ساسانیان شهرها محل زندگی چه کسانی بود؟

بیش تر محل زندگی شاهان و مأموران حکومت بود.

۹- از چه دوره ای تعداد شهرها زیاد شدند و جمعیت شهرنشین افزایش یافت ؟

از دوره ساسانیان

۱۰- در دوره ساسانیان چه کسانی علاوه بر شاه در شهرها زندگی می کردند؟

در این شهرها علاوه بر مأموران حکومتی، صنعتگران، بازرگانان و پیشه وران نیز زندگی می کردند.

۱۱- از چه زمانی شغل های مختلف بوجود آمد؟

پس از یکجانشینی تقسیم کار اجتماعی پدید آمد و افراد در گروه های مختلف شغلی دسته بندی شده بودند.

۱۲- در کتاب اوستا مردم به چند دسته تقسیم شده اند؟

در کتاب اوستا، مردم به دسته پیشوایان دینی، نظامیان، کشاورزان و دامداران تقسیم شده اند و هر دسته وظیفه خاصی دارد.

۱۳- اختلافات طبقاتی چگونه در جامعه بوجود آمد؟ و در چه دوره ای به اوج رسید؟

با تشکیل امپراتوری های بزرگ و تمرکز قدرت و ثروت در دست شاهان و شاهزادگان و سایر مقام های حکومتی به تدریج اختلاف طبقاتی در جامعه به وجود آمد و طبقات اجتماعی امتیازات و حقوق متفاوتی به دست آوردند. اختلافات طبقاتی در دوره ساسانیان به اوج رسید.

۱۴- در دوره ساسانیان مردم به چند طبقه تقسیم شده بودند؟

اشراف و بزرگان شاه و شاهزادگان، روحانیون زرتشتی، فرماندهان نظامی و دبیران عامه مردم پیشه وران، بازرگانان و کشاورزان.

۱۵- در دوره ساسانیان اشراف و بزرگان از چه حقوق و امتیازاتی برخوردار بودند؟

اشراف و بزرگان از حقوق و امتیازات زیادی برخوردار بودند. آنها زمین ها و ثروت های فراوان داشتند اما از پرداختن مالیات سرانه معاف بودند. از حق تحصیل و آموزش برخوردار بودند و خود را صاحب جان و مال مردم می دانستند.

۱۶- کشاورزان در دوره ساسانی چه وضعیتی داشتند؟

کشاورزان با آنکه اکثریت جامعه را تشکیل می دادند و فعالیت اقتصادی مهم بر دوش آنها بود، از بسیاری از حقوق اجتماعی محروم بودند. آنها و فرزندانشان حق تحصیل نداشتند. بار سنگین مالیات بردوش آنها بود و در جنگ ها، سپاه پیاده نظام را تشکیل می دادند. اگر کسی از جنگ فرار می کرد به شدت مجازات می شد.

۱۷- در دوره ساسانی موبدان زرتشتی چه موقعیتی داشتند؟

در این دوره، موبدان زرتشتی که خود جزء طبقه بزرگان بودند از این اختلاف طبقاتی حمایت می کردند و در دستگاه حکومتی نفوذ زیادی داشتند.

۱۸- جامعه طبقاتی چه ویژگی هایی داشت؟

در جامعه طبقاتی، رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر بسیار سخت و تقریباً ناممکن بود. یعنی فرزند کشاورز می بایستی تا ابد کشاورز بماند. همچنان که اشراف زادگان همیشه در گروه اشراف می ماندند.

افراد از طبقه محروم نمی توانستند با بزرگان ازدواج کنند.

لباس و مسکن طبقات نیز متفاوت بود. در شهرها پیشه وران و کشاورزان نمی توانستند در محله خاص بزرگان سکونت کنند و به ناچار در حومه شهرها ساکن می شدند.

طبقات مختلف حتی آتشکده های جداگانه ای داشتند. این وضع طبقاتی بر روابط، آداب و معاشرت مردم نیز تأثیر گذاشته بود.

۱۹- به گفته هرودوت، ایرانیان دوره باستان چه ویژگی هایی داشتند؟

هرودوت نوشته است: ایرانی ها وقتی در کوچه به هم می رسیدند روبوسی می کردند و اگر بایکدیگر تفاوت طبقاتی داشتند افراد عامی می بایستی در برابر اشراف و بزرگان زانو می زدند.

۲۰- مورخان از کدام اثر ادبی برای پی بردن به اوضاع و احوال مردم دوره ایران باستان استفاده کرده اند؟

شاهنامه فردوسی

درس ۲۲

۱- به گفته پژوهشگران در کدام سرزمین برای اولین بار کشاورزی و دامپروری آغاز شده است؟

فلات ایران از نخستین سرزمین‌هایی بوده که کشاورزی و پرورش دام در آن آغاز شده و حتی دانش و مهارت کشت و زرع از ایران به سرزمین‌های دیگر برده شده است.

۲- در ایران باستان کشاورزی چه جایگاهی داشت؟

کشاورزی مهمترین پیشه و وسیله معیشت در ایران باستان بود. در اوستا و کتیبه‌های آن دوره، عبارت‌هایی درباره اهمیت و ارزش کار کشاورزان دیده می‌شود. فعالیت‌های کشاورزی از طرف حکومت نیز تشویق می‌شد. در دوره هخامنشیان، یونانی‌ها به تلاش‌های شاهان پارس، برای تشویق کشاورزی حسرت می‌خوردند.

۳- در ایران باستان چه محصولاتی بیشتر کشت می‌شد؟ و کشاورزان در کنار کشاورزی کار دیگری انجام می‌دادند؟

گندم و جو مهم‌ترین محصول زراعی ایرانیان باستان بود. کشت پنبه در نواحی مستعد رواج داشت و به همین جهت کارگاه‌های پنبه‌ریسی توسعه یافت و پارچه‌های پنبه‌ای یکی از صادرات مهم بعضی از ایالات بود. کشاورزان ایرانی علاوه بر کار کشاورزی به پرورش دام نیز می‌پرداختند.

۴- ایرانیان باستان در کدام صنعت‌ها فعالیت داشتند؟

تهیه پارچه‌های لطیف از پنبه، ابریشم و پشم و تهیه شال‌های پشمی و حریر در کارگاه‌های مرو، ری، اهواز و شوشتر رواج داشت. ایرانیان در پیشه نجاری، آهنگری و شیشه‌گری نیز پیشرفت کرده بودند. در دوره ساسانی، ارابه‌های ساخت ایران به ظرافت و زیبایی، مشهور بوده است. ساختن اسباب و اثاثیه‌ی منزل، شمشیر، ابزارهای کشاورزی و ابزارهای جنگی مانند بازویند و زره و نظایر آنها نیز از مشاغل آن دوره بود.

۵- بافرمان چه کسی جاده شاهی ساخته شد؟

داریوش اول هخامنشی

۶- چه عواملی سبب رونق تجارت در دوره ایران باستان شد؟

در آن زمان امنیت در راه‌ها برقرار و کاروانسراهایی در فاصله‌های معین بنا گردیدند. در نتیجه این اقدامات، تجارت بیش از پیش رونق گرفت.

۷- جاده ابریشم کدام سرزمین‌ها را به هم وصل میکرد؟ و چرا به آن جاده ابریشم می‌گفتند؟

جاده ابریشم راهی بود که چین و هند را در شرق، به اروپا در غرب متصل می‌کرد و بخشی از این جاده هم از خاک ایران عبور می‌کرد. در آن زمان ابریشم، ارزشمندترین و پرسودترین کالای تجاری بود که از چین به ایران و سرزمین‌های دیگر صادر می‌شد.

۸- حکومت‌های ایران باستان به خصوص ساسانیان از موقعیت ویژه ارتباطی ایران بین شرق و غرب چه استفاده‌ای می‌کردند؟

حکومت ساسانی مانع از ارتباط مستقیم تجاری میان چین و روم (اروپا) می‌شد و تمایل داشت که ابریشم چینی توسط بازرگانان ایرانی به روم صادر شود و یا اینکه ابریشم خام پس از آنکه در کارگاه‌های ایران تبدیل به پارچه شد به روم فروخته شود.

۹- صادرات ایران در دوره باستان چه بود؟

سنگهای قیمتی، پارچه، قالی و محصولات کشاورزی

۱۰- آیا در ایران باستان دریانوردی و تجارت دریایی وجود داشت؟

ایرانیان باستان به سبب تجربه و مهارت در دریانوردی به تجارت دریایی نیز روی آوردند. در دوران ساسانی، تجارت دریایی رونق گرفت و بنادر خلیج فارس، لنگرگاه کشتی‌هایی بودند که به کشورهای دور و نزدیک ایران رفت و آمد می‌کردند.

۱۱- به فرمان چه کسی و چه زمانی برای اولین بار در ایران سکه ضرب شد؟

در زمان هخامنشیان برای اولین بار به فرمان داریوش کبیر، سکه‌ای زرین به نام «دریک» یا «زریک» ضرب شد.

۱۲- تا قبل از ضرب سکه افراد کالاهای خود را چگونه می فروختند و ضرب سکه چه تأثیری بر تجارت گذاشت؟
تا قبل از رواج سکه، معمولاً ده نشینان، مازاد محصولات خود را به شهر می آوردند و بامحصولات دیگر که مورد نیازشان بود، مبادله می کردند. با ضرب سکه، تجارت رونق بسیار پیدا کرد؛ به طوری که بازرگانان با داشتن پول می توانستند کالاهایی خریداری کنند و آنها را به قیمت بیش تر بفروشند.

۱۳- چه کسانی اجازه ضرب سکه های زرین (طلا)، سکه های سیمین (نقره) و سکه های مسین (مس) را داشتند؟
سکه های زرین فقط به فرمان و به نام پادشاهان ضرب می شد.
حاکمان ایالت ها می توانستند با اجازه پادشاه فقط سکه های سیمین (نقره ای) یا مسین (مس) ضرب کنند.

۱۴- منبع اصلی درآمد حکومت ها در ایران باستان چه بود؟
در ایران باستان، مالیات منبع اصلی درآمد حکومت ها بود که به صورت نقدی یا جنسی دریافت می شد.

۱۵- میزان مالیاتی که از مردم دریافت می شد چگونه بود؟
بیشترین حجم مالیات را کشاورزان پرداخت می کردند. دامداران به نسبت تعداد دام هایشان و پیشه وران و بازرگانان نیز به میزان کالا و خدماتی که عرضه می کردند، مالیات می دادند. علاوه بر این ها، نوع دیگری از مالیات به نام مالیات سرانه وجود داشت که فقط از عامه مردم وصول می شد و بزرگان و اشراف از پرداخت آن معاف بودند.

۱۶- چه زمانی بزرگان و عامه مردم هدایای خود را به پادشاه می دادند؟
جشن ها و مراسم به تخت نشستن شاهان.

۱۷- مالیات دریافتی از مردم چه زمانی افزایش و در چه مواقعی کاهش می یافت؟
مأموران مالیاتی معمولاً نسبت به مردم سخت گیری و ستم می کردند و بیش از آنچه مقرر شده بود، طلب می نمودند. گاهی به دلیل خالی بودن خزانه، میزان مالیات ها را افزایش می دادند. البته در مواقعی نیز به سبب جلوگیری از شورش مردم و یا بروز خشکسالی، بخشش هایی صورت می گرفت.

۱۸- درآمد های حکومت در چه مواردی هزینه می شد؟
بخش زیادی از درآمدهای حکومتی صرف جنگ با دشمنان می شد. قسمتی از آن، به مصارف شخصی شاه، شاهزادگان، درباریان و ساختن کاخ ها می رسید. حکومت ها همچنین بخشی از درآمد را در اموری مانند پرداخت حقوق به مأموران حکومتی و همچنین احداث، نگهداری و تعمیر آتشکده ها، کاروان سراها، قنات، سدها و ... خرج می کردند.

درس ۲۳

۱- آیا در ایران باستان به تعلیمات مذهبی اهمیت می دادند؟

در ایران باستان، تعلیمات مذهبی نقش و تأثیر زیادی در زندگی فردی و اجتماعی داشت.

۲- اقوام آریایی چه چیزهایی را مقدس می شمردند؟

برخی از عناصر خلقت مانند آب، آتش، خاک و باد را مقدس می شمردند و برای آنها خدایانی قائل بودند.

۳- زرتشت که بود و مردم را به چه چیزی دعوت می کرد؟

زرتشت، پیامبر ایران باستان که قبل از سلسله مادها می زیست، در اندیشه اصلاح عقاید ایرانیان برآمد. او مردم را به پرستش اهورامزدا، خدای بزرگ و یکتا دعوت کرد.

۴- آیین زرتشت چگونه آیینی بود؟

در آیین زرتشت، اهورا مزدا، منشأ تمام خیر و خوبی ها بود و همواره با اهریمن که سرچشمه شر و بدی ها به شمار می رفت، در حال مبارزه بود. زرتشت به پیروان خود سفارش می کرد که به منظور یاری اهورامزدا، پندار نیک، گفتار نیک و کردار نیک را سرمشق زندگی خود قرار دهند.

۵- تعالیم زرتشت در کدام کتاب توسط پیروانش گردآوری شد؟

اوستا

۶- آتش در میان ایرانیان باستان به ویژه ساسانیان چه جایگاهی داشت؟

ایرانیان باستان، آتش را مقدس می شمردند. در دوره ساسانیان آتشکده های زیادی در گوشه و کنار ایران ساخته شدند که آثار بعضی از آنها تا به امروز باقی مانده است.

۷- در دوره ساسانیان دین رسمی کشور چه بود و علاوه بر آن پیروان کدام دین ها در ایران زندگی می کردند؟

در دوره ساسانیان، اغلب مردم دین زرتشتی داشتند و حکومت از آن دین پشتیبانی می کرد و دین رسمی کشور اعلام شد. در این دوره، موبدان زرتشتی با رواج و گسترش دین های دیگر در ایران مخالفت و نسبت به پیروان سایر ادیان سخت گیری می کردند. پیروان دین های مسیحی، یهودی، بودایی و مانوی نیز در ایران زندگی می کردند.

۸- غذای مردم ایران باستان چه بود؟

غذای اصلی مردم، غلات مخصوصاً گندم و جو بود که آنها را آرد می کردند و با آن، نان و انواع شیرینی ها را می پختند. علاوه بر نان، از انواع گوشت حیوانات اهلی، گوشت پرندگان شکاری، تخم پرندگان، شیر بز و میوه ها و سبزیجات و شربت ها برای تغذیه استفاده می شد.

۹- ایرانیان باستان برای آرد کردن غلات از چه چیزی استفاده می کردند؟

آسیاب های آبی و بادی را ابداع کرده بودند.

۱۰- روغن زیتون و ادویه از چه مناطقی وارد ایران شد؟

روغن زیتون از یونان و ادویه از هندوستان

۱۱- آداب غذا خوردن در ایران باستان چگونه بود؟

مردم ایران باستان، با آداب خاصی سر سفره می نشستند. آنها سخن گفتن به هنگام غذا خوردن را گناه می دانستند. شستن دست ها قبل و بعد از غذا خوردن و خواندن دعای نان در ابتدا و پایان غذا از نکاتی بود که آنها بر سرسفره رعایت می کردند.

۱۲- ایرانیان باستان بیشتر از چه ظروفی استفاده می کردند؟

ظروف فلزی

۱۳- ما چگونه از نوع پوشاک و ابزارها و تولیدات مردمان ایران باستان مطلع شده ایم؟

بیشتر آنچه که ما از پوشاک مردم آن دوره می دانیم مربوط به مجسمه ها و نقاشی ها یا تصاویری به جا مانده از آن دوره است که بر روی سنگ ها، ظروف یا سکه ها نقش بسته اند. باستان شناسان نمونه هایی از وسایل و ابزار تولید پوشاک مربوط به ایران باستان را نیز کشف کرده اند.

۱۴- مردان و زنان ایران باستان نسبت به پوشش بدن چه اعتقادی داشتند؟

مردان و زنان ایران باستان در مقایسه با مردم سایر تمدن های هم عصر خود، اعتقاد به پوشش کامل بدن داشتند و برهنگی و بی بند و باری را نشانه اهریمن می دانستند.

۱۵- پوشش مردان و زنان دوره ایران باستان چگونه بود؟

ایرانیان، نخستین کسانی بودند که شلوار را طراحی کردند و پوشیدند. شلوار و بالاپوش های آستین دار و کلاه نمدی پوشاک اصلی مردان بود. زنان نیز از شلوار، پیراهن های بلند و روسری استفاده می کردند.

۱۶- لباس های ایرانی مورد توجه کدام کشور ها بود؟

مورد توجه بزرگان و درباریان روم و یونان بود و اغلب سعی می کردند از طرح لباس های ایرانی تقلید کنند.

۱۷- ایرانیان از گذشته به کدام ورزش ها علاقه داشتند؟

به ورزش های رزمی و پهلوانی چون کشتی علاقمند بوده اند و پهلوان و پهلوانی در تاریخ کهن ما ریشه دارد. سوارکاری و تیراندازی و شکار از ورزشهای مورد علاقه مردم آن دوره بوده و پرتاب سنگ یا فَلَاحَن و نیزه و زوبین نیز رواج داشته است.

۱۸- در شاهنامه فردوسی از دلاوری چه کسانی نام برده شده است؟

رستم، سهراب، سیاوش، گُردآفرید (گُردآفرین) و ... در ایران باستان سخن گفته است.

۱۹- به گفته هرودوت ، ایرانیان در گذشته چه چیزهایی به فرزندان خود آموزش می دادند؟

هرودوت نوشته است: ایرانیان به فرزندان خود سه چیز را می آموختند ۱. سوارکاری ۲. تیر و کمان ۳. راستگویی.

۲۰- کدام ورزش توسط ایرانیان باستان ابداع شده و امروزه هم از ورزش های جهانی محسوب می شود؟

چوگان بازی در شاهنامه فردوسی به چوگان بازی اشاره شده است. در زمان هخامنشیان و ساسانیان این ورزش انجام می شده است. در این ورزش، اسب سواران از یک چوب دست به نام چوگان و یک گوی استفاده میکردند.

۲۱- در عهد باستان جشن چه معنا و مفهومی داشت؟

در عهد باستان مردم ایران در طی سال، ده ها جشن برپا می کردند و شادزیستن را یک موهبت الهی می دانستند. واژه جشن از یَشْن و یَسْنه اوستایی گرفته شده که به معنای پرستیدن و نیایش است و از اینجا میتوان پی برد که بیشتر جشن های آن دوره اهمیت دینی داشته و با نیایش به درگاه خداوند همراه بوده است.

۲۲- در ایران باستان جشنها در چه مواقعی از سال برپا می شد و مهمترین جشن ها را نام ببرید.

جشن ها همچنین ارتباط زیادی با تغییر فصل ها و شروع و پایان کار کشاورزی داشتند. مهم ترین جشنها : جشن نوروز، جشن سده و جشن مهرگان

۲۳- باشکوه ترین جشن ایرانیان باستان چه جشنی بود و در چه زمانی برگزار می شد؟

جشن نوروز، آغاز فصل بهار

۲۴- نوروز برای مردم ایران باستان چه پیامی داشت؟

پیام آور نوشتن سال و رویش طبیعت و شروع فعالیت های کشاورزی بود.

۲۵- پیدایش جشن نوروز به چه زمانی بازمی گردد؟

زمان پیدایش نوروز به درستی معلوم نیست، در شاهنامه فردوسی، اینجشن را به تاج گذاری جمشید پادشاه اسطوره ای ایران نسبت می دهند. این جشن در زمان هخامنشیان در تخت جمشید برگزار می شده و پس از آن، سلسله های دیگر نیز نوروز را گرامی داشته اند . در هر یک از روزهای عید نوروز، طبقه ای از مردم به دیدار شاهان می آمدند. در عهد باستان، خانواده های ایرانی بر سر سفره نوروزی به درگاه آفریننده هستی دعا می کردند، به یکدیگر هدیه می دادند و شادباش می گفتند.

۲۶- امروزه ایرانیان نوروز را چگونه جشن می گیرند؟

امروزه نیز مردم کشور ما نوروز را جشن می گیرند، کتاب قرآن را بر سر سفره هفت سین می گذارند و در هنگام تحویل سال دعا می خوانند. خانه تکانی، پختن سمنو، چیدن سفره هفت سین، به دیدار بزرگترهای فامیل رفتن وعیدی دادن از آیین های زیبای نوروز است.

درس ۲۴

۱- از چه زمانی زبان فارسی زبان گفتاری و نوشتاری مردم ایران بوده است؟

از هنگام استقرار اقوام آریایی در سرزمین ایران

۲- زبان مردم ایران در دوره های هخامنشیان، اشکانیان، ساسانیان و دوره اسلامی چه بود؟

در دوره هخامنشیان، پارسی باستان

در عصر اشکانیان و ساسانیان، پارسی میانه یا پهلوی
در دوره اسلامی، فارسی دری

۳- زبان امروز مردم ایران چیست؟

زبان رسمی امروز ما نیز فارسی دری است که با دو زبان قبلی شباهت هایی دارد.

۴- موضوع اصل ۱۵ قانون اساسی کشور چیست؟

اصل ۱۵ قانون اساسی می گوید: زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد ولی استفاده از زبان های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس در کنار زبان فارسی آزاد است.

۵- ایرانیان باستان از چه خطی استفاده می کردند و آن را از چه کسانی آموخته بودند؟

در زمان هخامنشیان، ایرانیان «خط میخی» را از اقوام بین النهرین اقتباس کردند و تغییرات زیادی در آن به وجود آوردند. کتیبه های به جا مانده از دوره هخامنشیان در بیستون و تخت جمشید به زبان پارسی باستان و با خط میخی نوشته شده است. در دوره های اشکانیان و ساسانیان، خط پهلوی رایج بود. این خط از خط آرامی اقتباس شده بود.

۶- چه چیزی نشان دهنده آشنایی ایرانیان باستان با علوم چون ریاضی، هندسه و زمین شناسی می باشد؟

ساختن بناهای عظیم و محکم، سدها، پل ها، ابزارها و وسایل مختلف زندگی که به دست ایرانیان ابداع شده.

۷- ایرانیان باستان تا چه اندازه با علم نجوم آشنا بودند و با استفاده از این علم چه چیزی را بوجود آوردند؟

ایرانیان باستان در علم نجوم پیشرفت کرده و با سنجش و تعیین زمان به خوبی آشنا بودند و چون برای فعالیت های کشاورزی که در فصول خاصی از سال انجام می گرفت به تقویم نیاز داشتند، تقویم خورشیدی رابه وجود آوردند و سال را به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم کردند. این تقویم از کم نظیرترین تقویم های دنیا است.

۸- در کتاب اوستا از چند نوع پزشک نام برده شده است؟

از سه نوع پزشک جراح، پزشک معمولی و پزشک دعا که با دعای مقدس باطن افراد را درمان می کند.

۹- مدرسه و بیمارستان جندی شاپور به دست چه کسی تأسیس شد و چگونه مکانی بود؟

در دوره ساسانیان، شاپور ساسانی در شهر جندی شاپور (خوزستان کنونی) مدرسه و بیمارستانی تأسیس نمود که قدیمی ترین مدرسه پزشکی جهان به شمار می رود. او از دانشمندان و استادان برجسته دیگر کشورهای آن روز نیز برای تدریس در این دانشگاه دعوت می کرد. در این مدرسه بزرگ علاوه بر پزشکی، نجوم، ریاضیات، موسیقی، شیمی (کیمیاگری) و ... تدریس می شد.

۱۰- صنعتگران و هنرمندان دوره ایران باستان در چه زمینه هایی فعالیت می کردند؟

سفالگری، پارچه بافی، قالی بافی، فلزکاری، چرم سازی، زرگری، کاشی کاری، سنگ بُری، حجاری، قلم زنی، منبت کاری، موسیقی، نقاشی و ...

۱۱- در کدام بناها، پیشرفت ایرانیان در معماری را نشان می دهد؟

تخت جمشید، هگمتانه، پاسارگاد، تخت سلیمان، طاق بستان و طاق کسری